

מתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

**ליומא דהילולא של רבינו הרמב"ם
רבינו משה בן מיימון "ממשה עד
משה לא קם כמשה" נסתלק כ'
טבת (ד' אלפים תתקס"ד)**

מרוך החיד"א מביא בספרו שם הגדולים (אות מ, ק) בשם ספר סדר הדורות: מצאתי כתוב בקונטרס ישן נושן, אמר רבינו דוד הנגיד, כי משנה תורה שחיבר זקנו הרמב"ם, מתחיל בשם המפורש, 'יסוד ה'סודות ו'עמוד ה'חכמה, ומסיים כי מלאה הארץ דעה.

ועוד אמר מפי רבינו אביו, כי עשר שנים היה יושב רבינו משה בחדרו, ולא יצא מהפתח עד שסיימו. ובלילה שהשלמנו, בא לו בחלום רבינו מיימון אביו, עם אדם אחר עמו, ואמר לו רבינו מיימון אביו, הנה לך, זה משה רבינו!! ובהלל רבינו משה. ואמר לו משה רבינו, באתי לראות מה שעשית, וכשראה אמר לו יישר כחך!!

*

זה לשון הרמב"ן באגרתו: והנני מעיד עלי לפני רבותי שמים וארץ, כי שמענו ממגיד אמת, שבכל ארצות מלכות תימן קהילות רבות עוסקות בתורה ובמצוות לשמן, והיו מזכירים שם הרב בכל קדיש, "בחייו ובימינו ובחיי דרבנא משה בר מיימון", אשר האיר עיניהם בתורה, והעמיד בקרן אורה, לבטל מהן גזרות קשות וכבוד המס, כי היו כטיט חוצות מרמס, ומעליהם עול הגלות הרים.

*

ארונו של הרמב"ם הועלה לארץ ישראל, ונטמן בעיר הקודש טבריא. ומסופר, שכשהעלו את הארון, נחלקו אנשי ירושלים עם אנשי הגליל, כל אחר צעק ואמר, בתחומי ימצא הצדיק מנוחתו. בפתע פתאום התנפלו עליהם כנפיית ליסטים, וכל המלוים ברחו לנפשם, והלסטים נגשו להוריד את הארון מעל המרכבה. ולמרות שהם היו יותר משלושים איש גיבורים אנשי חיל, לא יכלו להזיזו ממקומו. וכשראו כך אמרו, "איש אלקים קדוש הוא".

תוך כדי כך רצו הסוסים נושאי המרכבה מעצמם, עד שהגיעו לעיר טבריא, וירעו כולם כי זה היה רצונו, והטמינוהו שם. ועל מצבתו נחרת התואר המופלג "מבחר האנושי".

איך ידע מרן ראש הישיבה זצוק"ל שהבחור לא עומד בקצב הלימוד

מלאכה, זה לא נתכוין". עיניו אורו, בודאי הראש ישיבה לא התכוון בדפיקה על העמוד, להדלקת האור.

יש פה המון מוסר השכל בסיפור, אני רוצה להתעכב על דבר אחד, איך היה התקשורת בין הראש ישיבה לבחור, מה זה לבנות בחור, מה זה לתת אהבת התורה לבחור, איך בונים נפש צעירה, הרי היה יכול להגיד לו, אתה מדבר שטויות, למה עוד לא למדת דף כו, באיזה צורה, באיזה סגנון הוא דיבר אליו, ואכן הרב רוס זכה להיות מזכה הרבים גדול.

(מתוך הפתיחה לשיעור - ב"ק דף כז, ט"ז כסלו תשפ"ד)

למה רק "גברא רבא" ראוי להתאבל על ירושלים

הגמרא בדף היומי שלנו (ב"ק ט): **אֵלֶיָּזֶר זְעִירָא הוּא הָיִי מְסֻאֵי אוֹכְמִי**, היה נועל נעליים שחורות, כמנהג אבלים, ו**קָאֵי - ועומד בְּשׁוּקָא דְנִהְרָדְעָא. אֲשֶׁכְּחוּהוּ דְבֵי רִישׁ גְּלוּתָא, נִגְשׁוּ אוֹתוֹ אֲנָשֵׁי רִישׁ גְּלוּתָא, וְאָמְרֵי לֵיהּ, מָאִי שְׂנָא הֵי מְסֻאֵי, מְדוּעַ אַתָּה נוֹעֵל נְעָלִים שְׁחוֹרוֹת כְּמִנְהַג אַבְלִים, אָמַר לְהוּ, דְקָא מְאֲבִילָנָא אִירוּשָׁלַיִם, מְשׁוּם שְׂאֵנִי מֵתְאַבֵּל עַל חוֹרְבַן יְרוּשָׁלַיִם. אָמְרוּ לֵיהּ, אַתָּה חֲשִׁיבַת לְאַתְאֲבִילֵי אִירוּשָׁלַיִם, וְכִי הֵנָּה חָשׁוּב כֹּל כֵּךְ לְהֵתְאַבֵּל עַל חוֹרְבַן יְרוּשָׁלַיִם, סְבוּרֵי יוֹהָרָא הוּא, אֲנָשֵׁי רִישׁ גְּלוּתָא רָאוּ זֹאת כְּמִנְהַג גְּאוּוּה, אֲתִיּוּה וְחֲבָשׁוּה, הֵם חָבְשׁוּ אוֹתוֹ בְּבֵית הַסוּהַר עַל כֵּךְ. אָמַר לְהוּ, הַנִּיחוּ לִי, גְּבָרָא רַבָּה אָנָּא.**

שואל הרבי הקדוש בעל השפע חיים מצאנז קלויזנבורג זצוק"ל (ש"ת דברי יציב אר"ח סימן רלח), לכאורה צריך ביאור למה צריך להיות "גברא רבא" להתאבל על ירושלים. ומבאר הרבי, דהנה עיקר הצער והאבל בחורבן עירנו ושמתם בית מקדשינו, הוא על שאין אנחנו יכולים לעלות ולראות ולהקריב הקרבנות, כי בטלה העבודה ואין לנו לא כהן בעבודתו ולא לוי בדוכנו ולא ישראל במעמדו, והתורה הולכת ומשתכחת מישראל וכלשון הגמרא בחגיגה (ה): כיון שגלו ישראל ממקומן, אין לך ביטול תורה גדול מזה.

אמנם פשוטי ההמון, גסי השכל, קצרה בינתם מלהתאבל על כך, וסבורים שהאבילות היא על שניטלה מלכות ושררה מישראל, ועל זה שאיננו יושבים היום איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו, ואבל כזה אבל שוא הוא. ולכן הותר רק לחשובים להתאבל על ירושלים, כי הם משיגים את גדל האבידה והשממון הרוחנית, ועל מה שיש באמת להתאבל.

על פי זה מסביר הרבי, הטעם שהחסידים מקילים קצת בעניני האבילות על החורבן, לובשים בגדי שבת בשבת חזון, ואוכלים סעודות בשר בסיום מסכתא בתשעת הימים, ולא עורכים תיקון חצות ברבים, כי לאו כל מוחא סביל דא, להתאבל באמת על החורבן הרוחני של ירושלים.

ההתלבטות באמצע השיעור בליל שבת קודש

הגמרא בדף היומי שלנו (ב"ק ס). **"לענין שבת, דמלאכת מחשבת אסרה תורה"**. היהודי הזה חי את הדף היומי כמו אשרי יושבי ביתך, הוא "שש ושמוח ומתענג בתלמודו", כלשון קדשו של הרבי הקדוש האבני נזר מסוכטשוב זצוק"ל בהקדמה לספרו אגלי טל. הוא סיפר היום סיפור כל כך נפלא, שפשוט החזיר אותי הרבה מאד שנים אחורה, כשזכיתי לראות את הראש ישיבה. ואנחנו מדברים על יהודי מרביץ תורה, הגאון רבי אברהם משה רוס שליט"א, שלמד בפונביז' בישיבה לצעירים, אצל ראש ישיבת פונביז', מרוך רבינו רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצוק"ל.

וכך הוא מספר, הראש ישיבה היה מדבר בליל שבת דרשה שאי אפשר לשכוח, זה היה כעין שיעור איך לתת שיחה, דיבור רגוע, כל מילה בסלע, ופעם בכמה מילים, נתן רבינו רבי מיכל יהודה, זעץ - דפיקה קטנה בעדינות על הסטנדר או על השולחן, לפי קצב הדיבור.

בשבת קודש בין קבלת שבת למערבי היה רבינו עומד על העמוד שלפני ארון הקודש, מהצד השני של העמוד של השליח ציבור, ומסר שיעור בהלכות שבת, הרי כתוב בספרים, שמי שלא לומד הלכות שבת, לא ימלט שלא יכשל לא עליכם בחילול שבת. רבינו היה מדבר בשקט, זה שבת קודש ואי אפשר לשים רמקול, איז די בחורים האבן זיך געשטופט - הבחורים התגודדו להיות הכי קרוב לראש ישיבה, כדי לשמוע אותו. היה טוהט זיך שלם של חזקות וירושות על כל בְּלִטָּה - מרצפת מי עומד ואיפוא, כל אחד ידע את הַבְּלִטָּה - המרצפת ששייך לו.

תלמידי הישיבה היו מכנים את הראש ישיבה "סבא", בחביבות. מספר הרב רוס, ליל שבת קודש אחד, כשלמדנו בישיבה בפונביז' מסכת בבא קמא, שמנו לב, שכל פעם שרבינו נתן זעץ - דפיקה על העמוד, נדלק לשניה המנורה של ה"שוית" בצד השני של העמוד של השליח ציבור. הנשימה שלנו נעצרה, לא עליכם, ראש ישיבת פונביז' הסבא, נכשל כל רגע בחילול שבת, וְאָס טוּהָט מְעַן אַ יְעָצָה - מה עושים. התחלנו מלחשים זה לזה, אחד אומר שמוכרחים להגיד לראש ישיבה, ואחרים טוענים שזה ביזוי כבוד התורה, היינו בְּדִילְמָה לא פשוטה.

אחרי התפילה כשעברתי אצל הראש ישיבה להגיד לו "גוט שבת", אמרתי לו בעדינות, כשהראש ישיבה דופק על העמוד, נדלק לרגע אור מול השליח ציבור. אומר לי רבינו במתק לשונו, ישר כח רבי אברהם, אבל תגיד לי, האם עדיין לא הגעת לדף כו במסכת בבא קמא, אם אכן עוד לא הגעת, כדאי להזדרז כדי להספיק את קצב הלימוד של הישיבה.

הבחור הצדיק משתומם, איך יודע הסבא הראש ישיבה, שהוא מפגר משהו בקצב הלימוד, האם יש פה רוח הקודש, האם יש פה נבואה. הוא פתח את הגמרא בדף כו עמוד ב', ומיד מצא שם את המילים, **"לענין שבת - מלאכת מחשבת אסרה תורה"**. ופירש רש"י, "בשבת דבעינן מלאכת מחשבת, שנתכוין לעשות

המון
מוסר
השכל
בסיפור

כשתחתי היום את ספר משלי, לראות פסוק, בורא עולם האיר לי כמה ווארטים בדרש. הפסוק במשלי (טו, טו), **כל ימי עני רעים וטוב לב משתה תמיד**, בן אדם שהוא בבחינת **טוב לב**, עך האט אַ גוטע הארץ - יש לו לב טוב, **משתה תמיד**, תמיד כשפוגשים אותו נעשים בשמחה, צלחתו על פניו תמיד. וזה כמו בחינת בית משתה, כשבן אדם נכנס לחתונה, הוא רואה שכולם שמחים אז גם הוא נעשה שמה, כך בן אדם שהוא **טוב לב**, כשעומדים לידו זה בחינת **משתה תמיד**.
 עוד ווארט חשבתי בדרש, **כל ימי עני רעים**, הגמרא אומרת בנדרים (מא), אמר אבבי נקטינן אין עני אלא בדיעה, אדם שאין לו דעת הבדלה מנין (ירושלמי ברכות פ"ה ה"ב), וזהו **כל ימי עני רעים**, אין לו יעשמיאק בחיים.

מה שאין כן מי שהוא **טוב לב**, הוא דבוק בטוב, הוא דבוק בתורה הקדושה ואין טוב אלא תורה, ויש לו גם לב טוב בבחינת דרך ארץ קדמה לתורה, **משתה תמיד**, תמיד כשעומדים ליד כזה אדם זה משתה גדול, כי מ'קען ע'פעס אר'יין כאפן - אפשר לחטוף משהו ממנו, אפשר לינוק ממנו ווארט, אפשר לדבר אתו בלימוד. בן אדם שהוא שקוע בתורה, עוז וחדוה במקומו, רואים עליו חיות ושמחה תמיד. שנוכה שיתקיים בנו הפסוק וטוב לב משתה תמיד, רש"י אומר שהפסוק בא ללמדך, שיהא אדם שמח בחלקו, שיהיה לנו כל מה שאנחנו צריכים, וכלשון התניא, הטוב הגולה והנראה, אמן.
(מתוך הפתיחה לשיעור - קידושין דף עט, ט"ז חשון תשפ"ד)

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א

שבת קודש, שבת פרשת ויצא, י"ב כסלו, יומא דהילולא קדישא של מרן הבת עין צוק"ל, אני יקח אתי בסייעתא דשמיא כחזוק לכל החיים. שבת של יום הולדת, אני היום לידתי, בצילו של הצדיק, אבי יתומים ואלמנות, עמוד האש שהולך לפני המחנה, הכהן הגדול, הוד כבוד קדושת מרן הרבי מתולדות אהרן שליט"א.
 כשנכנסתי לטיש בבית שבת קודש, שמעתי את סוף הקידוש שהרבי שליט"א עושה, חבל שלא זכיתי לשמוע את השלום עליכם, ואת כל הקידוש. לפני שהרבי נטל ידיים לסעודת שבת קודש, נגשתי לחתן החשוב מלא בתורה ויראת שמים, הרב נחמן יוסף קאהן שליט"א, נכדו חביבו של הצדיק, הוד כבוד קדושת מרן בעל הנועם ישראל מקרעשטניץ צוק"ל, ויבדל לחיים טובים ארוכים נכדו של ראש ישיבת תולדות אהרן שליט"א. החתן מאד שמח לראות אותי בהפתעה. אחלתי מזל טוב לידידי המחותר הרב הצדיק רבי ישראל מנחם מנדל לעמבערגער שליט"א ממקאווא, ורצתי לתפוס מקום על ה'פּרענעןצעס, לראות את הצדיק.
 ידידי הגבאי החביב רבי משה יוסף צימעט שליט"א פגש אותי, ולא נחה דעתו, עד שהושיב אותי ליד ה'רַבִּישְׁע אַיִניקלאָךְ - הבנשק"ם. לא יכולתי להוריד עין מהרבי שליט"א בטיש, ראיית פני צדיק, להתבונן בדרכיו. שוה לבוא לטיש רק לראות את הגבאי החשוב, צדיק ישיש, רבי יחזקאל דימאנט שליט"א, שעוד זכה שרבינו הזקן בעל השומרי אמונים צוק"ל יהיה הסנדק שלו.
 זכיתי לקבל פעמיים שיריים בטיש מידי הקדושות של הרבי. ולראות דביקות עד כלות הנפש, בריקוד הסוער של הרבי עם החתנים, על הניגון מתוך תפילת נשמת, כי כל פה לך יודה, וכל לשון לך תשבע, וכל עין לך תצפה.
 אחרי הטיש ניגשתי להתברך מהרבי שליט"א, סיפרתי על היום הולדת, ובן כמה אני נהיה. בקשתי ברכה להמשך הפצת התורה, סיפרתי לרבי, שזכיתי שמרן הרבי הקדוש הדבר חיים מנדבורנה צוק"ל יהיה הסנדק שלי, הרבי הדבר חיים מחותן כמה וכמה פעמים עם יבדל לחיים ארוכים הרבי שליט"א.
 סיפרתי לרבי שאני הולך לסיים עוד מסכתא, עם החסיד החברותא החשוב אַרְוּהָמִי בירנאק. ויפיל האט זיך דער רַבִּי גַעפֿרִיט - כמה הרבי שמח לשמוע את הבשורה. זכיתי לתת לרבי את גליון "מתיקות הדף היומי", הגבאי מעביר את הגליון לידו, עד שהרבי יסיים לברך את כל העוברים להתברך. לפני שהרבי נכנס לחדרו שאל הרבי, "איפוא הגליון" היה קשה להיפרד ממקום קדוש זה, מקום שהתפללו אבותי, ד' יוּעֵנְט אִין תּוֹלְדוֹת אַהֲרֵן - הקירות בתולדות אהרן ספוגים בדמעות, בתפילות, בתורה, בגמילות חסדים.

חזרתי למחרת ל"מיטאג טיש", הגבאי היקר מושיב אותי עם ה'רַבִּישְׁע אַיִניקלאָךְ, סמוך ונראה לרבי שליט"א. הרבי ממעט באכילה, בודק שלכל האורחים יש די צרכם, שקוע בספר הקדוש מאור עינים, ואומר תורה מהספר הקדוש נועם אלימלך, והספר מאור עינים. באמצע הטיש מספר לי הגבאי הרב החסיד רבי אהרן ישיא, שהרבי שולח מ'ה'מיטאג טיש" שיריים, ליתומים ולאלמנות. וגם מקרב את הבחורים מארה"ב, שילמדו לעשות חסד, ואיך לבנות בית נאמן בישראל. הרבי בתורה ב'מיטאג טיש' דיבר בהרחבה על ענין של ממון מהספר מאור עינים. מי שהפנים את התורה, הפנים כל מילה שיצא מפה קדשו, איבד את החשק לכסף ולגשמיות.
 ואז אחרי השיריים החשובים ששר הגאון שיעג בתורה שחפץ בעילום שמו, הולכים לברך ברכת המזון. הרבי מיישר אלי מבט, "אורח מברך" - אומר הרבי - נו, הרב קובלסקי. אמרתי לרבי, שיש פה אורחים הרבה יותר חשובים ממני בטיש, הרבי שוב מסתכל לכל הצדדים, ומכבד אותי בברכת המזון. קפאתי, מי אנכי.

כשיצאתי מ'ה'מיטאג טיש" חשבתי בלבי, שהרבי כיבד אותי לא על העבר, רק הרבי רצה לתת לי כח להמשיך להרביץ תורה. וברוך השם, השיעור שאתם שומעים היום, זה השיעור השלישי בדף היומי היום, כן ירבו. אני לא זוכר מתי מסרתי שלש שיעורי דף היומי ביום אחד, כח של הצדיק.

ופה המקום להודות מקרב לב, לידידי אהובי, ידיד בית ישראל, שמוסר את גופו כספו ונשמתו לחצר הקודש, בעל ה"אנ"ש ב'לעטיל" רבי מרדכי קרויס שליט"א, ולבנו יקירו סיני ועוקר הרים, הגאון רבי אברהם יצחק שליט"א, שבזכותם זכיתי השבת לינוק ולהיות בצל הקודש.

נברך את מרן הרבי שליט"א, יאריך ימים על ממלכתו מתוך בריות גופא, ושנוכה שבקרוב ממש ילווה אותנו לקבל פני משיח צדקנו, אמן.
(מתוך הפתיחה לשיעור - ב"ק דף כד, י"ג כסלו תשפ"ד)

מאוצרות הפרשה

לישועתך קויתי ה' (מט, יח). אחר העיון בפרשת מקץ ופרשת ויחי עד הפסוק הזה, לא מצינו שם הוי"ה נכתב במ פירושו, ותמיה נשגבה בעיני, מדוע נפלא הדבר הזה מכל ספרי המקובלים, שלא להביא איזה רמז שיש בזה, הגם שהיו סופרים ומונין כל אותיות התורה, ואיך נעלם חס ושלום מאבותינו רחבי לב הדבר הזה, כי בשני פרשיות מקץ ויגש ופרשת ויחי עד הפסוק הזה, נפקד מקום שם הקודש הנכתב הוי"ה.

ואפשר לתת טעם ואיזה רמז, כי בפרשת מקץ, על ידי החלומות פרעה ופתרונו של שני הרעב, נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים. ובפרשת ויגש הוא תחילת הירידה שירד יעקב אבינו ע"ה ובניו, כמו שכתוב (מו,

ד) אנכי ארד עמך מצרימה, עיין בזה"ק (ח"א ריא א), לכן נעלם שם הוי"ה המורה על הרחמים וחסדים גדולים, עד הפסוק הזה **לישועתך קויתי ה'**, שמורה על הגאולה העתידה, שניבא יעקב אבינו ע"ה כמו שפירשו המפרשים שם, לכן נתגלה שם הוי"ה המרחם עלינו הפודנו והגואלנו במהרה, אמן.

(עבודת ישראל ויחי)

אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי (מח, כב). ותרגומו בצלותי ובבעותי. החילוק בין צלותא ובעותא הוא, צלותא היינו תפילה כפשוטו, ובעותא יש לומר פירושו - רצון, על דרך רצון יראוי יעשה (תהלים קמה, ט), שפעמים ה' יתברך עושה רצון הצדיק לבד, הגם שלא התפלל על זה בפועל.
(דגל מחנה אפרים ויחי)

נקודה למחשבה: